

על מאמר חכמים „איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי” — אמר רבי חיים מוולוז'ין: רק אנשים כהלל וכשמאי בלבד רשאים היו לעשות מחלוקת לשם שמים, אולם אנשים קטנים כמונו, בנייתמותה פשוטים — אנו מצווים להימנע אפילו ממחלוקת כזו.

(ב' יאושזאהן, „פון אונזער אלטען אוצר“, כרך ג', עמ' 248)

„שמחת בית השואבה” בישיבה

בוולוז'ין היו בנייהשיבה מקיימים מצות „שמחת בית השואבה” כהלכה: שמחים מתהוללים, מרקדים וגם שותים עד שעה מאוחרת מאוד בלילה, לפעמים עד אור הבוקר. הנצי”ב היה משתתף גם הוא בשמחתם של בנייהשיבה והיה ניעור עמם יחד כל הלילה. ולאחר שכבר תש כוחם של השמחים והרוקדים, והשמחה כבתה מרוב עיפות, היה הנצי”ב פותח את הארון, בנייהשיבה היו שרים „עלינו” בניגון של „ימים נוראים” וכשהגיעו ל„ואנחנו כורעים” היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם וגם הנצי”ב עמם. מנהג זה הוא, כפי הנראה, על דרך „ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקדשם... כי אמר איוב: אולי חטאו בני”... (איוב א, ה).

(רשומות, כרך א, תרפ”ה, עמ' 352—353)

אכילת „קאדקע בלינצעס” בחג השבועות

בשנות תרמ”ו—תרמ”ט היו בני ישיבת וולוז'ין הולכים ביום הראשון של שבועות, תיכף אחרי תפילת הבוקר, לבית ראשהשיבה, הנצי”ב, שם היו מאכילים את כולם לביבות ולחמניות חלב. לביבות וולוז'ינאיות אלו היו קרויות „קאדקע בלינצעס”, על-שם שהיו מכינים אותן במספר רב, כדי שיספיקו לכל בנייהשיבה ושמים אותן בחביות (קאדקע — ברוסית חבית).

(שם, עמ' 340, הערה ד')

סדר פסח בישיבה

הבית הגדול, בעל שמונה חדרים מרווחים, מעון הר”מ (הריש מתיבתא, הכוונה להנצי”ב) היה מואר במנורות רבות. על השולחנות מוצעות מפות לבנות כשלג, ועליהן בקבוקיין וכוסות לעשרות. מיטת ההסבה של הר”מ עומדת בקצה השולחן הראשון סמוך לחדר המיטות, שם יושבת הרבנית לבושה הדר. כמאתיים תלמידים יושבים מסביב לשולחנות ופניהם פני-חג. כולם עליזים ושמחים, מדברים ומשוחחים בדברי תורה ובשיחות חולין.

פתאום נכנס הר”מ, כשהוא לבוש מעיל האטלס שלו, ועליו ה„קיטל” הלבן כשלג,